

Отримано: 10 червня 2026 р.

Прорецензовано: 20 червня 2026 р.

Прийнято до друку: 23 червня 2026 р.

Email: young19972299@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9904-1341>DOI: [http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-30\(98\)-118-122](http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-30(98)-118-122)

Гнатенко С. О. Приховане стирання і генерація візуально-текстових образів у книзі *Of Lamb*: стилістичний та інтерпретаційний аспекти. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*: серія «Філологія». Острог: Вид-во НаУОА, 2026. Вип. 30(98). С. 118–122.

УДК: 82.09

Гнатенко Сергій Олександрович,

доктор філософії, викладач,

Приватний заклад вищої освіти «Кам'янець-Подільський податковий інститут»

ПРИХОВАНЕ СТИРАННЯ І ГЕНЕРАЦІЯ ВІЗУАЛЬНО-ТЕКСТОВИХ ОБРАЗІВ У КНИЗІ *OF LAMB*: СТИЛІСТИЧНИЙ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЙНИЙ АСПЕКТИ

Стаття присвячена дослідженню прийому стирання як стратегії поетичної трансформації в еволюції американського сонета доби постмодернізму. У статті розкрито специфіку переосмислення канонічної сонетної форми в умовах постмодерністської поетики, що характеризується деконструкцією традиційних структур, інтертекстуальністю та інтенсивними експериментами з архітектонікою мовленнєвого матеріалу. Визначено, що стирання функціонує як особливий спосіб створення нового тексту шляхом редукції вже існуючого, у результаті чого формується поетичний текст із принципово новими семантичними і композиційними характеристиками.

З'ясовано, що застосування техніки стирання сприяє трансформації сонета з жорстко регламентованої форми у відкриту текстову модель, у якій важливу роль відіграють фрагментарність, лакунарність і візуально-архітектонічна організація сторінки. Особливу увагу зосереджено на аналізі поетичної практики Джен Бервін, зокрема її книги «Сітки», де здійснено художнє переосмислення сонетів Вільяма Шекспіра шляхом їх часткового стирання через притлумлення первинного тексту. Розкрито, що внаслідок редукції тексту виникає ефект палімпсесту, який забезпечує одночасну присутність канонічного джерела і нового авторського висловлювання.

Доведено, що прийом стирання виконує інтертекстуальну, семантичну і візуально-архітектонічну функції, формуючи новий тип поетичної структури, характерний для постмодерністської літератури. Зроблено висновок, що використання прийому стирання як художньої стратегії є важливим чинником еволюції американського сонета, що засвідчує здатність традиційної форми до адаптації в умовах постмодерністського культурного контексту.

Ключові слова: гіпотекст, прийом, приховане стирання, текст, M. Harvey, *Of Lamb*.

Serhiy Hnatenko,

Ph.D., Lecturer,

Private Institution of Higher Education Kamyanets-Podilsky Tax Institute

CONCEALED ERASURE AND THE GENERATION OF VISUAL-TEXTUAL IMAGES IN THE BOOK *OF LAMB*: STYLISTIC AND INTERPRETIVE ASPECTS

The article is devoted to the study of the technique of erasure as a strategy of poetic transformation in the evolution of the American sonnet of the postmodern era. The article reveals the specifics of the reinterpretation of the canonical sonnet form in the conditions of postmodern poetics, which is characterized by the deconstruction of traditional structures, intertextuality and intensive experiments with the architectonics of speech material. It is determined that erasure functions as a special way of creating a new text by reducing the already existing one, as a result of which a poetic text with fundamentally new semantic and compositional characteristics is formed.

It is found that the use of the erasure technique contributes to the transformation of the sonnet from a strictly regulated form into an open text model, in which fragmentation, lacunarity, and the visual-architectural organization of the page play an important role. Particular attention is focused on the analysis of the poetic practice of Jen Berwin, in particular her book *Nets*, where an artistic reinterpretation of William Shakespeare's sonnets is carried out by partially erasing them due to the suppression of the original text. It is revealed that as a result of the reduction of the text, a palimpsest effect arises, which ensures the simultaneous presence of the canonical source and a new author's statement.

It is proven that the technique of erasure performs intertextual, semantic and visual-architectural functions, forming a new type of poetic structure, characteristic of postmodern literature. It is concluded that the use of the technique of erasure as an artistic strategy is an important factor in the evolution of the American sonnet, which testifies to the ability of the traditional form to adapt in the conditions of the postmodern cultural context.

Keywords: hypotext, technique, concealed erasure, text, M. Harvey, *Of Lamb*.

Постановка проблеми. У сучасному філологічному дискурсі частішають звертання до феноменів, які перебувають на перетині вербального і візуального мистецтв. Розвиток постмодерністської і метамодерністської естетики зумовив появу гібридних жанрових утворень, де текст перестає функціонувати як лінійна послідовність знаків, а натомість перетворюється на просторовий та інтермедіальний об'єкт. Одним із найяскравіших проявів такої трансформації стало використання прийому стирання (*erasure*). Його трансформаційно-креативна сутність зводиться до створення нового тексту шляхом ви-тирання, вилучення, замальовування або приховування фрагментів уже існуючого первинного тексту (гіпотексту). Подібна практика сприяє формуванню нових семантичних структур і водночас змінює традиційні механізми прочитання та інтерпретації тексту.

Одним із показових прикладів використання цієї техніки є книга *Of Lamb* (Harvey 2011), створена поеткою Метте Гарві (Matthea Harvey) у співавторстві з художницею Емі Джин Портер (Amy Jean Porter). У ній прийом стирання поєднується з візуальною організацією сторінки, графічними елементами і фрагментарною композицією тексту. У результаті формується особливий тип поетичного висловлювання, де значення виникає через взаємодію слова, порожнього простору і візуального образу.

Актуальність теми зумовлена необхідністю теоретичного осмислення прийому стирання, унікальним прецедентом якого стає означена книга, а також гібридних літературно-візуальних форм, які деконструють класичне уявлення про статичну структуру тексту і пропонують нові інтерактивні моделі для читачького сприйняття. Вилучивши більшу частину слів із біографії англійського есеїста Чарльза Лемба, написаної Д. Сесілом (Cecil 1986), М. Гарві згенерувала абсолютно новий поетичний наратив, інтегрований у систему сюрреалістичних ілюстрацій. Книга *Of Lamb* є унікальним проявом «прихованого стирання» (*concealed erasure*), де сліди вилучення слів повністю ліквідовані, а текст трансформовано з прози у поезію і поєднано з візуальним рядом. Вивчення цього твору в аспекті стилістики і герменевтики дозволяє розв'язати важливе наукове завдання щодо того, як вилучення мовленнєвих одиниць породжує принципово нові семантичні та візуально-текстові образи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історіографія і типологія стирання висвітлювалася Т. Макдональдом (Macdonald 2009). Важливе значення для осмислення природи стирання має дисертація Дж. Наймана, де стирання розглядається як форма деконструкції тексту і спосіб переосмислення авторства (Nyman 2018). Природа поетичного фрагмента і роль білого простору сторінки детально аналізується в роботі Х. Макх'ю (McHugh 1993). Особливості архітектонічної організації концептуального тексту досліджено у праці Дж. Хілдера (Hilder 2016), присвяченій конкретній і візуальній поезії. Питання медіальності, матеріальності і мультимодальності в стиранні ґрунтовно розглянуто в дослідженнях Р. Мюллера й А.С. Саббан на матеріалі творчості сучасних європейських авторів (Müller, Sabban 2022). Окремі герменевтичні аспекти й етичні виміри щодо привласнення «чужого голосу» в процесі стирання розглядалися в публікаціях Е.Д. Кінга (King 2012) і С. Шаріф (Sharif 2013). Дослідники рецепції *Of Lamb* наголошують на унікальній тривожній атмосфері книги, яка балансує між дитячою лічливою і глибокою психологічною травмою (La Force 2011; Oberman-Breindel 2012). У вітчизняному науковому просторі про стирання і про книгу «З Ягня» пишуть надто мало, особливо в аспекті взаємодії прийому прихованого стирання з процесом генерації візуально-текстових образів. Це зумовлює необхідність окремого аналізу стилістичних та інтерпретаційних особливостей цього твору.

Невирішеною залишається проблема класифікації та детального стилістичного опису прихованого стирання. Більшість досліджень фокусується на умовно «відкритих» формах стирання, де збережено просторове розташування слів оригіналу. Книга *Of Lamb* представляє зовсім іншу стратегію, де сліди втручання ліквідовано, а текст функціонує в тісному синергізмі з візуальним кодом. Саме цей специфічний синтез і його інтерпретаційні наслідки потребують детального наукового висвітлення, чому й присвячено означену статтю.

Формулювання мети. Метою статті є дослідження прийому прихованого стирання як механізму генерації візуально-текстових образів у книзі *Of Lamb* і визначення його стилістичних та інтерпретаційних функцій.

Для досягнення поставленої мети передбачається виконання таких **завдань**: визначити специфіку функціонування прийому прихованого стирання в книзі *Of Lamb*; проаналізувати взаємодію вербального і візуального компонентів; з'ясувати стилістичні особливості стирання; дослідити інтерпретаційний потенціал лакунарності та фрагментарності тексту; зробити герменевтичний розгляд ключових образів-символів (Мері та Ягняти); реконструювати інтерпретаційні стратегії читача, що обумовлюються через стирання гіпотексту і утворення нових семантичних зв'язків.

Виклад основного матеріалу. М. Гарві читає спеціальний курс зі стирання, що започаткований в американському гуманітарному Коледжі Сари Лоуренс (*Sarah Lawrence College*). Названий навчальний заклад має низький рівень співвідношення між кількістю студентів і викладачів, досить жорсткі академічні стандарти, сповідує індивідуалізоване навчання. Саме в такому престижному навчальному закладі стирання виділяють в окрему дисципліну. М. Гарві зізнається: «Першим, що я роблю на заняттях курсу зі стирання, це прошу всіх стерти одну й ту саму сторінку. Ні в кого не виходить однаково, і часто їх стирання виявляють їхню особистість – і це чудово, бо всі вони починають із одного мовного поля. Написання поезії – це завжди процес віднімання: починаючи, маєш у доступі всю мову, а обираєш менше поле. Зі стиранням ти береш оригінальний текст й просіюєш ті слова через сито власної свідомості, тож те, що застрягає, зазвичай утворює своєрідний автопортрет» (Palumbo 2014). У цих словах важливо підкреслити думку про те, що прийом стирання як засіб творення нового тексту призводить до індивідуалізації сприйняття і унікальності процесу трансформації гіпотексту.

Книга *Of Lamb* має цікаву і дуже характерну генезу для сучасного продукування тексту. М. Гарві зізнавалася в захопленні роботами Т. Філліпса «Хумумент» (Phillips 2016) і Дж. Бервін «Сітки» (Bervin 2003). Певним чином, ці книжки виникли як результат випадкового експерименту. М. Гарві так само, як колись Т. Філліпс, придбала за три долари першу ліпшу книгу, щоб використати її в подальшому як об'єкт для стирання. Роль першотексту відіграла біографія англійського есеїста XIX ст. Чарльза Лемба за авторством Девіда Сесіла (Cecil 1986). Історичний Чарльз Лемб та його сестра Мері (також письменниця) пережили глибоку життєву трагедію: у 1796 році Мері під час нападу психічними хвороби вбила їхню матір. Після визнання Мері божевільною Чарльз узяв її під опіку, відмовившись від особистого життя.

Працюючи з цим біографічним твором, М. Гарві «розпочала підкреслювати слова» в першотексті і «з радістю помітила, що, оскільки в Чарльза була сестра на ім'я Мері, слова «*Lamb*» і «*Mary*» з'являються майже на кожній сторінці» (Harvey 2011, б. с.). Це спонукало до створення деконструйованого, химерного і гротескного переосмислення відомого дитячого віршика «*Mary had a little lamb*» («У Мері було ягнятко»). За допомогою канцелярського коректора М. Гарві викреслювала слова з гіпотексту і залишала лише ті, що могли утворювати трансформований текст. Новоутворена оповідка перетворилася з прозаїчного тексту на віршований і почала балансувати на межі дитячої казки, психоделічної прози та трагічної притчі. Так історична і сімейна драма родини Лембів, написана як науково-літературна біографія, трансформувалася в наратив про антропоморфне ягня, яке прагне стати людиною, і людину, яка його кохає. Поетка короткими віршиками розповідає нешаблонну історію ягняти, що воліє бути звичайною людиною. Також, за принципом амебейної композиції, розгортається оповідь про людину, яка бажає отримати любов ягняти.

Дослідник стирання Е. Кінг пропонує розділяти практики стирання на «відкриті» і «приховані» (King 2012). У більш традиційних проєктах, таких як *Radi os P.* Джонсона (Johnson 2005) чи *Nets* Дж. Бервін (Bervin 2003), автори залишали слова на їхніх первинних топографічних позиціях, оточуючи їх білим простором сторінки. Цей білий простір функціонує як матеріальний слід відсутності, стаючи своєрідним «надгробком» для вилучених слів, який прямо вказує на те, що «тут колись щось було». Читач візуально фіксує акт деструкції гіпотексту.

Натомість М. Гарві в *Of Lamb* обирає стратегію прихованого стирання. Авторка не лише вилучає зайві слова, а й повністю руйнує просторову архітектоніку першотексту. Обрані слова виринають зі своїх фіксованих координат на сторінці, записуються у традиційній лінійній формі як поетичні строфи, що за лаконічністю подібні до хайку. М. Гарві ніби «стирає саме стирання», ховаючи сліди свого текстуального хірургічного втручання. Текст книги маскується під «повний», самодостатній та оригінальний витвір, який начебто ніколи не зазнавав фрагментації.

Процес прихованого стирання М. Гарві супроводжувала численними алюзіями і ремінісценціями. Вони виконували відчутні інтертекстуальні функції. Поетка зізналася: «я терла цей текст під впливом віршика Сари Джозефи Хейлз XIX століття «У Мері була маленька овечка», реальної історії про те, як Мері Соєр принесла до школи свою домашню овечку» (Harvey 2011, б. с.). М. Гарві також зазначала, що її книжка *Of Lamb* може нагадувати телефонну гру чи археологічні розкопки, «де кожен наступний шар бере щось від попереднього і трансформує його» (Harvey 2011, б. с.). Створений текстовий фрагмент супроводжувався кольоровими ілюстраціями. М. Гарві демонструє, як схематично виглядає процес формування окремої сторінки (див.: Рисунок 1).

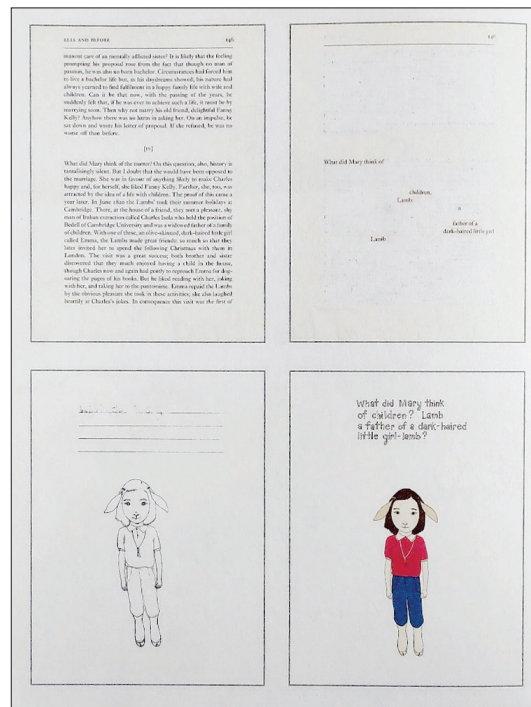

Рисунок 1. Алгоритм створення сторінки (Harvey 2011, б. с.; фото моє – С. Г.)

Звернімо увагу на ще таку прикметну рису. М. Гарві в тому тексті, що залишався після стирання, переводить поєднання слів у лінійну архітектоніку. За аналогією до творення віршів з'являються рядки, вигляд яких нагадує поетичні твори. М. Гарві не залишає слідів від первинного тексту. Проте, продукування новоутворених семантичних зв'язків усе одно містить пам'ять про першотекст як про джерело, з якого взято усі слова. Навіть яскраві ілюстрації не здатні до кінця витравити згадки про гіпотекст.

Книгу *Of Lamb* можна вважати прикладом сучасної концептуальної поезії, у якій текст формується через поєднання мовленнєвої редукації, візуальної організації сторінки і фрагментарної структури висловлювання. Однією з ключових художніх стратегій твору виступає прийом прихованого стирання, що забезпечує трансформацію вихідного текстового матеріалу у нову поетичну форму.

На відміну від традиційного поетичного письма, де текст функціонує як завершене й цілісне висловлювання, у *Of Lamb* значна роль належить відсутності. Фрагментарність відіграє важливу роль. Збережені текстові елементи не формують лінійного сюжету чи завершені логічної структури. Натомість виникає мозаїчна система образів, у межах якої значення постійно зміщується й залишається відкритим для різних інтерпретацій. Вилучені фрагменти створюють семантичні лакуни, які активізують процес різнобічного тлумачення. Читача спонукають до самостійного встановлення зв'язків між окремими словами і фрагментами, реконструюючи потенційний зміст тексту.

Особливістю поезики *Of Lamb* є поєднання техніки прихованого стирання з візуалізованою архітектонікою сторінки. Простір між словами, графічне розташування текстових елементів та ілюстрацій до них, співвідношення заповнених і порожніх ділянок сторінки формують додатковий рівень значення. У результаті текст сприймається не лише як вербальна структура, а і як візуальний об'єкт.

Подібна організація тексту наближає *Of Lamb* до практик конкретної і візуальної поезії, де матеріальність письма стає важливим елементом художнього висловлювання. Порожній простір сторінки функціонує як смислотворчий компонент, що підсилює емоційний і концептуальний ефект твору.

Стилістично *Of Lamb* характеризується мінімалізмом мовленнєвих засобів, підвищеною семантичною концентрацією окремих лексем і домінуванням асоціативних зв'язків. Унаслідок текстуальної редукації кожне слово набуває особливої смислової ваги. Це сприяє формуванню багатозначної образності, де навіть найменший текстовий елемент може функціонувати як окремий поетичний знак.

Інтерпретаційний потенціал книги значною мірою ґрунтується на принципі відкритості тексту. Відсутність чітко визначених синтаксичних і логічних зв'язків створює множинність можливих прочитань. Читач стає активним учасником процесу смислотворення. Оскільки у книзі відсутня нумерація сторінок, їх можна гортати у довільному порядку. Це дозволяє поєднувати епізоди, які, на перший погляд, можуть здатися абсолютно автономними. Наприклад, наблизимо дві сторінки, що у книзі віддалені між собою (див.: Рисунок 2.).

Рисунок 2. Віддалені сторінки (Harvey 2011, б. с.; фото моє – С. Г.)

На лівій сторінці (див.: Рисунок 2) міститься ілюстрація у формі яйця, що безпосередньо відсилає до теми Великодня, згаданої у підписі. Писанка розділена на чотири сектори синьо-білою клітчастою рамкою, що нагадує традиційний розпис або візерунок тканини. У секторах на жовтому тлі позначено головних героїв Мері (Mary) та Ягня (Lamb) літерами «M» та «L». Портрет дівчини з жовтою квіткою у волоссі, зображення блакитного ягняти візуалізують персонажів у наївному, сюрреалістичному стилі. Фраза «Easter was a tough master» («Великдень виявився суворим господарем») створює відчуття фатального тиску або неминучості релігійних чи сімейних обов'язків, що семантично контрастує з яскравим оформленням сторінки. Комбінування тексту і малюнку привносить мотиви пригнічення, настороженості, напруження, релігійної суворості. У загальному контексті книги наведений рядок підкреслює складність стосунків між персонажами й оточуючим світом.

На сторінці, що розташована праворуч (див.: Рисунок 2), панує монохромна, тривожна гама. Зображено типовий приміський будинок, оточений гострими, схожими на пір'я або колючки деревами. У фокусі зображення знаходиться темна фігура в плащі з капюшоном. Її розташування перед будинком підсилює відчуття ізоляції та містичності. Текст з трьох рядків (*Nerves his family / Trouble his home / Dark spirits his company* – *Його сім'я нервує / У його домі неспокій / Його оточують темні духи*) акцентує увагу на нервовому напруженні, проблемах у домі та самотності, де єдиним супутником стають «темні духи».

Архітектонічне наближення цих сторінок демонструє вільний перехід від зовнішньої символіки та ідентифікації героїв (яйце, імена) до їхнього внутрішнього світу і трагічного відчуття. Перша сторінка використовує пасхальні образи як рамку для персонажів, тоді як друга занурює читача у похмуру атмосферу родинного дому, де панує психологічна напруга. Це відображає загальний настрій книги, коли дитяча візуальність поєднується з «дорослими» темами божевілля і втрати. Прийом прихованого стирання у книзі *Of Lamb* виконує кілька функцій: текстотвірну, візуально-композиційну, інтертекстуальну та деконструктивну. Він не лише формує нову поетичну структуру, а й ставить під сумнів традиційні уявлення про цілісність тексту, авторство і межі поетичної форми.

Приховане стирання призводить до екстремальної текстової компресії. Великі прозові абзаци біографічного наративу Д. Сесіла згортаються до еліптичних, насичених мінус-прийомами поетичних фраз: «*Lamb described / London Bridge / with his tongue*» (*Лемб описав / Лондонський міст / своїм язиком*) або «*He could hardly support his own shadow*» (*Він ледве міг утримати власну тінь*). Синтаксис твору характеризується парцеляцією, раптовими змінами інтонації, стилістичними девіаціями, що перетворює колишню вікторіанську біографічну прозу на афористичні, подекуди абсурдні поетичні мікро-одиниці. Вербальний і візуальний семіотичні коди перебувають у стані нерозривного синергізму, що робить книгу мульти-модальною. За принципом взаємного доповнення і напруги візуальні образи компенсують вербальну порожнечу (лакуни), але водночас дискутують з вербальним значенням. Поєднання дитячої естетики візуалізації та гротескного змісту створює відчуття тривожної непевності, змушує читача балансувати між милим і жахливим, комічним й елегійним.

Висновки. Вдале й оригінальне використання прийому стирання ілюструється багатьма прикладами. Т. Філіпс у творі «Хумументі» доповнив залишені частини першотексту власними малюнками, у результаті чого книга була перетворена на арт-об'єкт. Р. Джонсон у «Radi Os» і Дж. Холмс у «Пані з моєї рідні» видаляли значні масиви з гіпотексту. М. Руфл у творі «Маленька біла тінь» і М. Йоком у творі «Усілякі види хутра» вдавалися до вибілювання елементів у першотексті. Дж. Бервін у творі «Сітки» залишила притлумленим текст сонетів В. Шекспіра, виділяючи лише ті слова, що здатні були утворювати нові семантичні зв'язки. Дж.С. Фоер створив книгу «Дерево кодів», вирізаючи сторінкові віконця, через які

проглядалися різні комбінації із текстових залишків твору Б. Шульца «Вулиця крокодилів». М. Гарві у творі *Of Lamb* виголовила нову ілюстровану оповідку, трансформуючи прозовий гіпотекст у віршовану форму.

Прийом прихованого стирання надає певної літературної сакральності як автентичним текстам, так і новотворам. Набутий досвід сучасних авторів і нові знання, що стають відомими зі стрімким розвитком суспільства і культури, актуалізуються символізованими формами. Спростовувати чи ігнорувати тексти, утворені завдяки прийому стирання, значитиме нехтування вагомою частиною з арсеналу літератури формальних обмежень. У добу постмодернізму стирання текстових фрагментів стає засобом посилення для індивідуалізації архітектоніки й оригінального вираження художньо-семантичного потенціалу мовленнєвих елементів.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні міжмедійної природи прийому стирання, аналізі взаємодії тексту й візуального мистецтва, а також у порівняльному дослідженні практик стирання в сучасній американській, європейській і вітчизняній літературі.

Література:

1. Bervin J. *Nets*. New York : Ugly Duckling Presse, 2003. 150 p.
2. Cecil D. *A Portrait of Charles Lamb*. London : Constable, 1986. 192 p.
3. Harvey M. *Of Lamb : Poems*. San Francisco : McSweeney's Book, 2011. 120 p.
4. Hilder J. *Designed Words for a Designed World: The International Concrete Poetry Movement, 1955 – 1971*. Montreal & Kingston, London, Chicago : McGill-Queen's University Press, 2016. 276 p.
5. Johnson R. *Radi os*. Chicago : Flood Editions, 2005. 107 p.
6. King A. D. *Stitching Shut the Holes: On Concealed Erasure*. *The Kenyon Review* (Online). September 16, 2012. URL: <https://kenyonreview.org/2012/09/stitching-shut-the-holes-on-concealed-erasure/>
7. La Force T. *Making 'Of Lamb'*. *The Paris Review*. July 6, 2011. URL: <https://www.theparisreview.org/blog/2011/07/06/making-of-a-lamb/>
8. Macdonald T. *A Brief History of Erasure Poetics*. *Jacket*. 2009. Vol. 38. URL: <http://jacketmagazine.com/38/macdonald-erasure.shtml>
9. McHugh, H. *Broken English: Poetry and Partiality*. Wesleyan University Press, 1993. 170 p.
10. Müller R., Sabban A. S. *Mediality, Materiality, and Multimodality in Erasure Poetry: The Example of Hawkey & Wolf*. *Études de lettres*. 2022. No. 319. P. 55–73. DOI: <https://doi.org/10.4000/edl.4000>
11. Nyman J. *Double/Cross: Erasure in Theory and Poetry*. 2018. *Electronic Thesis and Dissertation Repository*. 5529. URL: <https://ir.lib.uwo.ca/etd/5529>
12. Oberman-Breindel H. *Matthea Harvey: Of Lamb*. *Devil's Lake*. January 6, 2012. URL: https://dept.english.wisc.edu/devilslake/reviews/2012_harvey.html
13. Palumbo S. «All of These Things are Poetry» : An Interview with Matthea Harvey About Her Syllabus. *The Believer Logger*. 2014. August 21st. URL: <https://www.thebeliever.net/logger/2014-08-21-all-of-these-things-are-poetry/>
14. Phillips T. *A Humument : A Treated Victorian Novel*. London : Thames & Hudson Ltd, 1980. 384 p.
15. Sharif, S. *The Near Transitive Properties of the Political and Poetical: Erasure*. *Evening Will Come: A Monthly Journal of Poetics*. 2013. Issue 28 (April). URL: <https://www.thevolta-org.zulaufdesign.com/ewc28-ssharif-p1.html>

References:

1. Bervin, J. (2003) *Nets*. New York : Ugly Duckling Presse. 150 p.
2. Cecil, D. (1986) *A Portrait of Charles Lamb*. London : Constable. 192 p.
3. Harvey, M. (2011) *Of Lamb : Poems*. San Francisco : McSweeney's Book. 120 p.
4. Hilder, J. (2016) *Designed Words for a Designed World: The International Concrete Poetry Movement, 1955 – 1971*. Montreal & Kingston, London, Chicago : McGill-Queen's University Press. 276 p.
5. Johnson, R. (2005) *Radi os*. Chicago : Flood Editions. 107 p.
6. King, A. D. (2012) *Stitching Shut the Holes: On Concealed Erasure*. *The Kenyon Review* (Online). September 16. URL: <https://kenyonreview.org/2012/09/stitching-shut-the-holes-on-concealed-erasure/>
7. La Force, T. (2011) *Making 'Of Lamb'*. *The Paris Review*. July 6. URL: <https://www.theparisreview.org/blog/2011/07/06/making-of-a-lamb/>
8. Macdonald, T. (2009) *A Brief History of Erasure Poetics*. *Jacket*. Vol. 38. URL: <http://jacketmagazine.com/38/macdonald-erasure.shtml>
9. McHugh, H. (1993) *Broken English: Poetry and Partiality*. Wesleyan University Press. 170 p.
10. Müller, R., & Sabban, A. S. (2022) *Mediality, Materiality, and Multimodality in Erasure Poetry: The Example of Hawkey & Wolf*. *Études de lettres*. No. 319. P. 55–73. DOI: <https://doi.org/10.4000/edl.4000>
11. Nyman, J. (2018) *Double/Cross: Erasure in Theory and Poetry*. *Electronic Thesis and Dissertation Repository*. 5529. URL: <https://ir.lib.uwo.ca/etd/5529>
12. Oberman-Breindel, H. (2012) *Matthea Harvey: Of Lamb*. *Devil's Lake*. January 6. URL: https://dept.english.wisc.edu/devilslake/reviews/2012_harvey.html
13. Palumbo, S. (2014) «All of These Things are Poetry» : An Interview with Matthea Harvey About Her Syllabus. *The Believer Logger*. August 21st. URL: <https://www.thebeliever.net/logger/2014-08-21-all-of-these-things-are-poetry/>
14. Phillips, T. (1980) *A Humument : A Treated Victorian Novel*. London : Thames & Hudson Ltd. 384 p.
15. Sharif, S. (2013) *The Near Transitive Properties of the Political and Poetical: Erasure*. *Evening Will Come: A Monthly Journal of Poetics*. Issue 28 (April). URL: <https://www.thevolta-org.zulaufdesign.com/ewc28-ssharif-p1.html>